



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 176/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., M., zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2011 doručená sťažnosť J. M., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010, ktorou žiadal vydať tento nález:

„1. Základné právo J. M. podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom a rozsudkom KS v Bratislave z 26. 10. 2010, sp. zn. 8 Co 2/2010, porušené bolo.

2. Uvedené rozhodnutie krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. KS v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 314,18 EUR k rukám dr. E. L. do 1 mesiaca.“

Ako vyplynulo z podanej sťažnosti, sťažovateľ sa domáhal ako žalobca pôvodne v konaní vedenom pred Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 6 C 387/93 (ďalej len „pôvodné konanie“) proti M. Z. za účasti S., a. s., ako vedľajšieho účastníka zaplata sumy 611 858 Sk s príslušenstvom z titulu náhrady škody na zdraví spôsobenej sťažovateľovi žalovaným v dôsledku dopravnej nehody 25. septembra 1992. Okresný súd Michalovce rozsudkom č. k. 6 C 387/93-188 z 15. októbra 2002 v spojení s opravným uznesením č. k. 6 C 387/93-192 zo 7. novembra 2002 žalobe vyhovel a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 611 858 Sk so 17,6 % ročným úrokom z omeškania od 25. februára 1993 do zaplata. Svoje rozhodnutie založil na zistení, že žalovaný nárok sťažovateľa uznal čo do základu aj výšky a sám žiadal, aby vec bola rozhodnutá rozsudkom pre uznanie. O žalovaným podanom odvolaní proti tomuto rozsudku rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 14 Co 543/02-197 z 26. júna 2003 tak, že odvolanie odmietol, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné [§ 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku]. Rozsudok Okresného súdu Michalovce č. k. 6 C 387/93-188 z 15. októbra 2002 v spojení s opravným uznesením č. k. 6 C 387/93-192 zo 7. novembra 2002 nadobudol právoplatnosť 22. novembra 2002 (ďalej len „rozsudok Okresného súdu Michalovce“).

Sťažovateľ vyzval na plnenie žalovaného výzvou z 23. novembra 2004, ktorú doručil aj S. (25. novembra 2004), na plnenie vyzval aj vedľajšieho účastníka výzvou zo 16. septembra 2003, na ktorú mu vedľajší účastník oznámil, že plniť nebude (16. januára 2004), keďže žalovaný nárok uznal.

Proti žalovanému bola neúspešná aj následná exekúcia. Súdny exekútor poverený vykonať exekúciu JUDr. M. K. v tejto exekučnej veci pod sp. zn. EX 198/2007 vyzval

vedľajšieho účastníka (medzičasom už pod obchodným menom A., a. s.) listom z 12. júna 2007, aby plnil na základe rozsudku Okresného súdu Michalovce s odôvodnením, že žalovanému na základe tohto rozsudku vzniklo právo na vyplatenie sumy 611 858 Sk s príslušenstvom voči vedľajšiemu účastníkovi, a teda žalovaný má voči vedľajšiemu účastníkovi pohľadávku, ktorú je možné postihnúť exekúciou podľa § 105 a nasl. Exekučného poriadku. Vedľajší účastník oznámil súdnemu exekútorovi listom z 20. júla 2007, že tento názor neakceptuje a plniť nebude.

Sťažovateľ navrhol súdnemu exekútorovi návrhom sp. zn. EX 690/2007 na podklade rozsudku Okresného súdu Michalovce viesť exekúciu priamo proti vedľajšiemu účastníkovi, Okresný súd Michalovce však žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie takejto exekúcie uznesením č. k. 18 Er 334/07-11 z 25. júla 2007 zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že k prechodu povinnosti plniť sťažovateľovi zo žalovaného na vedľajšieho účastníka (§ 37 Exekučného poriadku) nedošlo a takýto záver nemožno vyvodiť ani z ustanovení vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 423/1991 Zb.“). Právo na plnenie voči poisťovni z tohto poistenia má totiž iba poistený. O odvolaní sťažovateľa proti tomuto uzneseniu rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 6 CoE 138/2007-18 z 31. januára 2008 tak, že uznesenie prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdil. Krajský súd v Košiciach v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že v prípade ak už bolo voči škodcovi právoplatne rozhodnuté a poisťovňa škodcu na základe rozsudku dobrovoľne neplnila (písomne mu odmietla nahradiť škodu), má poškodený v zmysle vyhlášky č. 423/1991 Zb. právo uplatniť samostatnou žalobou nárok voči poisťovni na splnenie (jej) povinnosti vyplatiť za poisteného náhradu škody v takom rozsahu, v akom za ňu poistený škodca zodpovedá. Okresný súd Michalovce následne uznesením č. k. 18 Er 334/2007-22 z 3. apríla 2008 exekučné konanie vedené sťažovateľom proti A., a. s., zastavil.

Ako vyplýva ďalej zo sťažnosti sťažovateľa a spisu Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 C 122/2008, sťažovateľ doručil okresnému súdu 18. júna 2008 žalobu, ktorou sa domáhal zaplatenia sumy 611 858 Sk s príslušenstvom proti A., a. s. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“). Podaním doručeným súdu 3. augusta 2009 rozšíril

žalobu tak, že táto smeruje aj proti S. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), a sťažovateľ žiadal vydať rozsudok, ktorým súd zaviazže na zaplatenie rovnakej sumy oboch žalovaných spoločne a nerozdielne s tým, že plnením ktoréhokoľvek zo žalovaných zanikne v rozsahu plnenia ich povinnosť plniť škodcovi podľa rozsudku Okresného súdu Michalovce. V žalobe sťažovateľ zhrnul doterajší stav veci a poukázal na to, že nárok na úhradu škody z poistnej udalosti prešiel na žalovaného v 1. rade, ktorý však dobrovoľne odmieta poistnú udalosť likvidovať. Sťažovateľ sa plnenia domáha s poukazom na § 9 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. Sťažovateľ v konaní argumentoval tým, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Michalovce je pre všetkých záväzný, a poukázal na to, že sa na daný prípad vzťahuje § 110 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak bolo právo priznané právoplatným rozsudkom súdu, premlčuje sa za 10 rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozsudku plniť. Sťažovateľ poukázal aj na to, že poskytnutie plnenia žalovanými je spravodlivé, ako aj na to, že žalovaný bol v pôvodnom konaní vedľajším účastníkom, mohol a mal sa brániť, aby zvrátil stav konania. Obaja žalovaní v priebehu konania vzniesli námietku premlčania.

Okresný súd rozsudkom č. k. 25 C 122/2008-56 z 9. októbra 2009 žalobu sťažovateľa proti obom žalovaným zamietol. Zamietnutie žaloby (podanej 18. júna 2008) proti žalovanému v 1. rade odôvodnil tým, že nárok žalobcu voči nemu je premlčaný (dňom 16. januára 2007, teda uplynutím troch rokov od oznámenia žalovaného v 1. rade sťažovateľovi, že nebude plniť, pretože od tohto momentu sa mohol sťažovateľ domáhať práva žalobou na súde), a navyše v spore žalovaný v 1. rade nie je pasívne legitimovaný, pretože od 1. januára 2002 v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevzal práva a povinnosti vzniknuté zo zákonného poistenia žalovaný v 2. rade (žalovaný v 1. rade ich iba vykonáva v mene a na účet žalovaného v 2. rade). Zamietnutie žaloby proti žalovanému v 2. rade odôvodnil okresný súd tým, že nárok sťažovateľa aj voči tomuto žalovanému je premlčaný dňom 16. januára 2007 (z rovnakého dôvodu ako voči žalovanému v 1. rade, ktorý konal v mene a na účet žalovaného v 2. rade, keď odmietol plniť sťažovateľovi) a sťažovateľ voči nemu rozšíril žalobu až 3. augusta 2009. Aplikovať § 110 Občianskeho zákonníka nebolo dôvodné, pretože 10-ročná premlčacia lehota sa

vzťahuje len na vzťah medzi účastníkmi konania, a nie na vzťah medzi sťažovateľom a vedľajším účastníkom.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ 27. novembra 2009 odvolanie, ktorým navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu alebo rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť. Dôvodil tým, že uplatnený nárok je akcesorický, a preto sa nemôže premlčať prv než uplynutím 10 rokov od vykonateľnosti rozsudku vydaného v pôvodnom konaní (akcesorické právo sa nemôže premlčať prv, než pohľadávka zaistená poistením) a poukázal aj na to, že vznesenie námietky premlčania žalovanými je v rozpore s dobrými mravmi, čo sťažovateľ uviedol už v konaní pred okresným súdom, avšak okresný súd sa s tým nijako nevysporiadal. Okresný súd sa nevysporiadal ani s námietkou spravodlivého vyriešenia prípadu, ktorý princíp musí mať prednosť aj pred princípom právnej istoty tak, ako to vyslovila aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) napr. vo veci *Stagno v. Belgicko* a *Zehenter v. Rakúsko*.

Žalovaný v 1. rade sa k podanému odvolaniu vyjadril podaním zo 14. januára 2010. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Poukázal na to, že citované rozsudky ESLP nie sú vo veci aplikovateľné, pretože v oboch týchto prípadoch došlo k márnemu uplynutiu premlčacej doby v dôsledku objektívnej skutočnosti (sťažovatelia vo veciach pred ESLP boli maloletí a plnoletosť nadobudli až po uplynutí premlčacej lehoty, resp. sťažovateľka nebola duševne spôsobilá v čase plynutia premlčacej doby), kým sťažovateľovi v konaní vedenom pred okresným súdom nič nebránilo uplatniť si nárok včas. Vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi, postup žalovaných pri jej vznesení bol v súlade s právom. Korektív dobrých mravov nesmie byť na ujmu právnej istote, ku ktorej prispieva aj inštitút premlčania. Desaťročná premlčacia lehota plynula sťažovateľovi v súvislosti s jeho nárokom od vykonateľnosti rozsudku v pôvodnom konaní iba voči škodcovi, avšak nie voči žalovaným v 1. a 2. rade z dôvodov, ktoré uviedol aj okresný súd.

Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2010.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu poukázal na to, že krajský súd sa s odvolacími námietkami sťažovateľa vysporiadal nedostatočne. Vyčítal mu, že iba konštatoval, že nejde o akcesorický nárok voči poisťiteľovi škodcu, ktorý by sa premlčal

v 10-ročnej lehote podľa § 110 Občianskeho zákonníka a že vznesenie námietky premlčania nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože použitím tohto ustanovenia nemožno reparovať už zaniknuté právo veriteľa na vymáhanie jeho pohľadávky. Krajský súd mylne považoval za významné, že sťažovateľ neuviedol žiaden výnimočný dôvod, pre ktorý by mala byť námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi, a neuviedol ani výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali prednosť spravodlivému skončeniu sporu podľa rozhodnutí ESLP *Stagno v. Belgicko* a *Zehenter v. Rakúsko*, oproti formálnemu zamietnutiu žaloby.

Sťažovateľ poukázal na to, že podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je Slovenská republika právnym štátom založeným na úcte k právam a slobodám občana, čo by malo mať významné implikácie v oblasti interpretácie a aplikácie práva tak, aby konajúci a rozhodujúci sudca v materiálnom právnom štáte nachádzal riešenia, ktoré by zaisťovali maximálnu spravodlivosť podľa všeobecného prirodzenoprávneho princípu. Aj ústavný súd mnohokrát poukázal na to, že netoleruje všeobecným súdom formalistický postup, ktorý používa sofistikované odôvodňovanie na presadenie zrejmej nespravodlivosti. Zdôrazňuje, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho môže odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princíпов, a že povinnosť nájsť právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež povinnosť zisťovať a formulovať, čo je konkrétnym právom aj tam, kde ide o interpretáciu abstraktných noriem a ústavných zásad. Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúci k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv. Kogentné ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je v rovine podústavného práva odrazom požiadavky spravodlivého riešenia každej individuálnej veci.

Ak má poškodený právo na plnenie proti škodcovi, tak aj proti jeho poisťiteľovi, avšak plnenie môže dostať len raz. Proti každému z oboch subjektov má toto právo z iného právneho dôvodu – proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťiteľovi ide o osobitné akcesorické (subsidiárne) právo na plnenie za splnenia podmienok ustanovených v § 9 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb., ktorý závisí od existencie primárneho zodpovednostného vzťahu. Prejavom akcesority práva na plnenie voči poisťiteľovi škodcu je záver, že len keď sa premlčí nárok poškodeného voči škodcovi, premlčí sa právom

poškodeného domáhať sa náhrady škody voči poisťiteľovi škodcu. Iný záver by bol proti zmyslu zákonného poistenia, ktorého prioritnou úlohou je chrániť poškodeného pred nebezpečenstvom spôsobenej škody pri prevádzke motorových vozidiel poisteným škodcom. Krajský súd túto väzbu a prepojenosť medzi zodpovednosťou za škodu a jej poistením vôbec nepochopil a iba arbitrárne konštatoval, že táto námietka sťažovateľa neobstojí.

Rovnako arbitrárne sa vysporiadal krajský súd s argumentáciou sťažovateľa o tom, že žalovanými vznesená námietka premlčania nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi, keď zaujal stanovisko, že použitím § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno reparaovať už zaniknuté práva veriteľa na vymáhanie jeho pohľadávky. Uplatnenie námietky premlčania môže byť výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne plynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku plynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje práva včas neuplatnil. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na to, že v čase privatizácie S., š. p., sa viedol „pohon“ na poškodených, ktorých nároky sa nezdali štatutárnym zástupcom novovzniknutej spoločnosti A., a. s., a s využitím vplyvu ministra spravodlivosti boli začaté disciplinárne aj trestné konania proti sudcom, ktorí rozhodovali v obdobných veciach, hoci nakoniec boli oslobodení. Pokiaľ sťažovateľ vyčkával s podaním žaloby, bolo to z dôvodu, aby sa vyhol takýmto následkom, žalobu podal, až keď na neho už takáto hrozba nečíhala. Tento nátlak na sťažovateľa mal vziať do úvahy pri rozhodovaní aj krajský súd, mal ho považovať za zneužitie práva vznesenia námietky premlčania na jeho úkor a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za neprimerane tvrdý postih, lebo zamietnutie žaloby z dôvodu premlčania voči poisťiteľovi škodcu je podľa sťažovateľa v rozpore s účelom poistenia zvlášť nebezpečnej prevádzky, medzi ktorú treba zahrnúť prevádzku motorových vozidiel, ktorá je zo zákona povinne poistená a poistné platia potenciálni škodcovia. Absurdnou je požiadavka krajského súdu preukazovať výnimočné okolnosti na spravodlivé skončenie sporu, pretože ide pre súd o nielen zákonnú, ale aj ústavnú povinnosť.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010 jednak v dôsledku toho, že krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, a jednak z dôvodu, že rozhodnutie založil na takej aplikácii právnych noriem, ktorá popiera ich účel a pravidlá ústavne konformného výkladu.

Krajský súd rozsudok č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010 odôvodnil takto:

„Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v medziach dôvodov odvolania, ktorými je viazaný (§ 212 ods. 1 O.s.p.), vrátane konania, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné vyhovieť.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti návrhu navrhovateľa na zaplatenie žalovanej pohľadávky a na posúdenie opodstatnenosti námietky premlčania a nedostatku pasívnej legitímácie uplatňovaných odporcami v konaní (§ 120 ods. 1, 4 O.s.p.), zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O.s.p. dospel k správnym skutkovým záverom..., že odporca v 1. rade nie je vo veci pasívne legitímovaný a nárok voči odporcovi v 2. rade je premlčaný, pričom svoje dôvody vedúce k zamietnutiu žaloby aj náležite v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodnil. Obsah odvolania navrhovateľa nie je spôsobilý spochybníť správnosť záverov napadnutého rozsudku súdu

prvého stupňa z hľadiska uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., keď ani v odvolacom konaní neboli zistené žiadne nové rozhodujúce skutočnosti a ani nové dôkazy, ktoré by mohli mať za následok zmenu skutkového stavu alebo by mohli spochybníť správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie. V odvolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, trpelo takou vadou, ktorá by mala za následok vecnú nesprávnosť rozhodnutia (§ 212 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 28 ods. 2, 3 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, účinného od 1.10.2010, právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. 12. 2001 sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov.

Práva a povinnosti S., a.s., vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú... na kanceláriu. Tieto práva a povinnosti uplatňuje a vykonáva v mene a na účet kancelárie S., a.s.

V zmysle uvedených ustanovení zákona súd prvého stupňa správne aplikoval v danej veci na nároky vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vyhlášku č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nakoľko k poistnej udalosti došlo pred 1. 1. 2002 a správne dovodil, že nároky navrhovateľa zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dňa 25. 9. 1992, ktoré sú predmetom konania, prešli na odporcu v 2. rade s tým, že tieto v konaní zo zákona vykonáva v jeho zastúpení odporca v 1. rade. Na základe uvedeného potom dospel k správne záveru, že odporca v 1. rade nie je v konaní pasívne legitimovaný, a preto je potrebné voči nemu návrh zamietnuť.

Podľa § 822 Obč. zák., z poistenia zodpovednosti za škodu má poistený právo, aby v prípade poistnej udalosti poistiteľ za neho nahradil podľa poistných podmienok škodu, za ktorú poistený zodpovedá.

Podľa § 823 Obč. zák., náhradu platí poistiteľ poškodenému; poškodený však právo na plnenie proti poistiteľovi nemá, ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

Na základe právneho vzťahu založeného poistením zodpovednosti za škodu zásadne vznikajú právne vzťahy len medzi poisťiteľom (poisťovňou) a poisteným. Na druhej strane spôsobením škody vzniká právny vzťah medzi poškodeným a tým, kto za spôsobenú škodu zodpovedá, a to bez ohľadu na to, či je zodpovedný subjekt (škodca) poistený. V prípade, ak nastane poistná udalosť, sa však poškodený stáva účastníkom právneho vzťahu z poistenia zodpovednosti za škodu a nemá priame právo na plnenie voči poisťovni škodcu, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak. Týmto predpisom bola v danom prípade vyhláška č. 423/1991 Zb., ktorá v § 7 ods. 1 stanovila výnimočné prípady, kedy má poškodený priame právo na plnenie voči poisťovni. Priamy nárok poškodeného na plnenie voči poisťovni, ktorý ako samostatné právo poškodenému vzniká na základe právneho predpisu, nemá povahu nároku na náhradu škody, hoci je odvodené od právneho vzťahu medzi poisťovňou a poisteným škodcom, a poisťovňa sa nestáva osobou zodpovednou za škodu namiesto škodcu. V tomto smere súdna prax jednoznačne ustálila, že ide o špecifické právo poškodeného voči poisťovni na výplatu plnení zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a nemá povahu nároku na náhradu škody.

So zreteľom na uvedené navrhovateľ neopodstatnene argumentuje tým, že ide o nárok poškodeného, ktorý má akcesorickú povahu k primárnemu nároku poškodeného na náhradu škody voči škodcovi, ktorý je tak týmto akcesorickým právom poškodeného na plnenie voči poisťovni zabezpečený. Právo poškodeného na plnenie voči poisťovni totiž neplní vo vzťahu k nároku poškodeného na náhradu škody voči škodcovi zabezpečovaciu funkciu tým, že by posilňovalo právne postavenie poškodeného ako veriteľa voči škodcovi ako dlžníkovi pri uspokojovaní jeho nároku na náhradu škody, nastúpením subsidiárneho plnenia poisťovne v prípade, ak škodca svoj záväzok na náhradu škody nesplní.

Podľa § 101 Obč. zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Všeobecná trojročná premlčacia doba upravená v § 101 Obč. zák. začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. V prípade, ak splnenie dlhu je viazané na presne stanovenú dobu, uplynutím ktorej sa dlh stane splatným, tak je so splatnosťou dlhu spojený začiatok plynutia premlčacej doby. ...

Plnenie poisťovne voči poškodenému bolo splatné podľa v tom čase platného ust. § 9 ods. 1 Vyhlášky č. 423/1991 Zb. v lehote 15 dní od skončenia šetrenia na základe dohody poisťovne s poškodeným o výške náhrady škody alebo po obdržaní právoplatného rozhodnutia o výške náhrady škody... Na uvedené ustanovenie odseku 1 nadväzoval v § 9 odsek 2, ktorý pre prípad, že poisťovňa písomne odmietla poškodenému nahradiť škodu alebo jej časť, dával poškodenému právo uplatniť svoje nároky na súde proti poistenému škodcovi, tak aj proti jeho poisťovni. Ako už bolo vyššie uvedené, do zodpovednostného vzťahu medzi škodcom a poškodeným tak nevstúpila namiesto škodcu poisťovňa, lebo tá nie je za vzniknutú škodu zodpovedná a jej povinnosťou je plniť za poisteného, ktorý si uplatnil svoje právo, aby poisťovňa v prípade poistnej udalosti za neho plnila poškodenému. Je totiž treba dôsledne rozlišovať medzi právom poškodeného na náhradu škody voči škodcovi a špecifickým právom poškodeného na výplatu plnení za poisteného škodcu. V ust. § 9 ods. 2 vyhl. sa nejedná o samostatné právo poškodeného proti poisťovni na vyplatenie toho, čo je poisťovňa povinná nahradiť za poisteného, ale o možnosť uplatniť na súde nielen nárok voči škodcovi na náhradu škody, o ktorého výške nebolo vydané právoplatné rozhodnutie, ale zároveň i nárok voči poisťovni, ktorá je povinná za poisteného mu vyplatiť náhradu škody v rozsahu, v akom za ňu poistený škodca zodpovedá.

V preskúmvanej veci je nepochybne zrejmé, že dňa 22.11.2002 nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu v Michalovciach č. k. 6C 387/93-188 zo dňa 15.10.2002, ktorým bola navrhovateľovi ako poškodenému priznaná náhrada škody na zdraví vo výške 611 858 Sk spolu s úrokom z omeškania... spôsobenú navrhovateľovi pri dopravnej nehode dňa 25. 9. 1992. Na jeho základe si navrhovateľ uplatnil u odporcu v 1. rade, súčasne vykonávajúceho práva a povinnosti odporcu v 2. rade, nárok na zaplatenie priznanej náhrady škody listom zo dňa 16.9.2003, ktorý mu listom zo dňa 16.1.2004 odmietol poskytnúť plnenie. Týmto dňom vznikol navrhovateľovi priamy nárok voči poisťovni škodcu na výplatu plnenia zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Správne preto súd prvého stupňa dospel k záveru, že týmto dňom, ktorým mohol navrhovateľ svoje právo vykonať po prvýkrát, začala navrhovateľovi plynúť všeobecná trojročná premlčacia lehota na uplatenie priameho nároku voči odporcovi v 2. rade..., ktorý je vo veci pasívne legitimovaným, až dňa

3.8.2009 (písomným podaním zo dňa 31.7.2009), uplatnil si ho po uplynutí premlčacej doby.

Rovnako správne konštatoval súd prvého stupňa, že voči odporcovi v 2. rade nebolo možné aplikovať § 110 Obč. zák., nakoľko odporca v 1. rade nebol zaviazaný na plnenie ako vedľajší účastník rozsudkom Okresného súdu v Michalovciach, ktorý rozhodol o nároku navrhovateľa na náhradu škody voči škodcovi.

Vzhľadom na vyššie uvedené právne závery neobstojí ani námietka navrhovateľa o nepremlčaní jeho nároku do 22. 11. 2012 založená na argumentácii, že nárok proti odporcovi sa pre jeho akcesorickú povahu k primárnemu nároku na náhradu škody premlčí po uplynutí 10 rokov od právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku Okresného súdu v Michalovciach.

Súdna prax ustálila, že dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní (§ 100 ods. 1 Obč. zák.) nemožno považovať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Obč. zák. a použitím tohto ustanovenia tak nemožno reparaovať už zaniknuté právo veriteľa na vymáhanie jeho pohľadávky (Rozsudok Najvyššieho súdu SR., sp. zn. 1Cdo 148/2004). V danej veci si odvolací súd tento právny názor v plnom rozsahu osvojil, a nemal dôvod sa v tomto konaní od neho odkloniť.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premlčania, zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnuť na dôvodne vznesenú námietku premlčania a nemôže už veriteľovi premlčané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené plniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní so značným časovým odstupom. Inštitút premlčania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcich povinností.

Navrhovateľ vo svojom odvolaní neargumentuje žiadnymi výnimočnými okolnosťami daného prípadu a osobitého zreteľa, pre ktoré by mala byť odporcami vznesená námietka

premlčania v rozpore s dobrými mravmi, a pre ktoré by malo dôjsť jej vznesením z ich strany k zneužitiu práva. Z obsahu spisu nevyplýva, že by navrhovateľovi bránila včasnému uplatneniu si práva nejaká mimoriadne závažná objektívne existujúca, náhla, neprekonateľná a nepredvídateľná prekážka, pre ktorú by sa javilo nepriznanie premlčaného práva pre neho neprimerane tvrdým postihom. Neuvádza žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali taký výnimočný zásah do princípu právnej istoty, ktorým by došlo k značnému znevýhodneniu odporcov a k odopretiu výkonu ich práv a právnej ochrany zaručenej im platným právnym poriadkom. Takéto úvahy a z nich vyvodené závery zodpovedajú aj požiadavke spravodlivého usporiadania vzťahu medzi účastníkmi konania.

Legitímna požiadavka uprednostnenia princípu spravodlivého vyriešenia prípadu pred princípom právnej istoty z hľadiska vznesenej námietky premlčania, ktorá vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú poukazoval navrhovateľ v svojom odvolaní (Stagno proti Belgicku, Zehenter proti Rakúsku), je viazaná vždy na výnimočné okolnosti konkrétneho prípadu, ktoré pre objektívnu prekážku bránili oprávnenému uplatniť si svoje právo v zákonom stanovenej premlčacej dobe. Vzhľadom na uvedené nemožno tieto závery rozhodovacej činnosti aplikovať vo všeobecnosti, na každý prípad, bez zreteľa na preukázanie existencie závažných prekážok včasného uplatnenia práva.

S poukazom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza zo správneho právneho posúdenia veci, má oporu v ustálenej súdnej praxi a pokiaľ táto vyriešila povahu vzťahu priameho nároku poškodeného na plnenie voči poisťovni škodcu a nároku poškodeného na náhradu škody voči škodcovi, nepovažoval odvolací súd za potrebné pripustiť proti svojmu potvrdzujúcemu rozhodnutiu dovolanie na posúdenie závislosti premlčania pohľadávky voči poisťovni od pohľadávky voči škodcovi.

Z dôvodov vyššie uvedených odvolací súd neuznal opodstatnenosť námietok, na ktoré poukazoval navrhovateľ vo svojom odvolaní, a pokiaľ teda súd prvého stupňa návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol, neskúmajúc tak vecnú stránku veci v dôsledku premlčania uplatneného nároku, rozhodol vecne správne, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, plne sa stotožňujúc s jeho právnym záverom, potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).“

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho

rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľa neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v odvolaní nastolil. Takto krajský súd reagoval na tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého uplatnený nárok je akcesorický, a preto sa nemôže premlčať prv, než uplynutím 10 rokov od vykonateľnosti rozsudku vydaného v pôvodnom konaní, ako aj na sťažovateľom v odvolaní použitú argumentáciu, podľa ktorej vznesenie námietky premlčania žalovanými je v rozpore s dobrými mravmi, a vysporiadal sa aj s námietkou spravodlivého vyriešenia prípadu, ktorý princíp má mať podľa názoru sťažovateľa prednosť aj pred princípom právnej istoty (rozhodnutia ESLP vo veciach *Stagno v. Belgicko* a *Zehenter v. Rakúsko*). Krajský súd neponechal teda bez povšimnutia žiadny z odvolacích argumentov sťažovateľa, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľ vo vzťahu k rozsudku krajského súdu však ďalej tvrdil, že tento je založený na takom výklade a aplikácii dotknutých právnych noriem, ktorý nezodpovedá ich účelu a zmyslu a je ústavne nekonformný.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

S ohľadom na uvedené zaoberal sa preto ústavný súd ďalej aj argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej krajský súd svojím rozhodnutím poprel účel, zmysel a princípy výkladu právnych predpisov v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami, keď dospel k záveru, že

1. sťažovateľom v konaní pred okresným súdom uplatnený nárok proti poisťiteľovi škodcu nie je akcesorickým nárokom vo vzťahu k nároku sťažovateľa voči škodcovi na náhradu škodu;

2. s ohľadom na to, že nejde o akcesorický nárok a poisťiteľ škodcu bol iba vedľajším účastníkom v pôvodnom konaní pred Okresným súdom Michalovce, nárok sťažovateľa sa premlčuje nie v trojročnej všeobecnej predmlčacej lehote plynúcej od momentu, keď oznámil poisťiteľ škodcu sťažovateľovi, že nebude plniť, ale v desaťročnej premlčacej lehote plynúcej od vykonateľnosti rozsudku v pôvodnom konaní pred Okresným súdom Michalovce;

3. vznesenie námietky premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože použitím tohto ustanovenia nemožno reparaovať už

zaniknuté právo veriteľa na vymáhanie jeho pohľadávky, a je nevyhnutné považovať za významné, či v konaní boli preukázané výnimočné dôvody a okolnosti prípadu, pre ktoré by mala byť námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa názoru ústavného súdu tieto argumenty sťažovateľa neobstoja. K jednotlivým argumentom sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné uviesť:

1. Sťažovateľ svoje tvrdenie, že v konaní pred okresným súdom uplatnený nárok proti poisťovni škodcu je akcesorickým nárokom vo vzťahu k nároku sťažovateľa voči škodcovi na náhradu škodu, odôvodnil tým, že síce právo poškodeného na plnenie proti škodcovi a právo poškodeného na plnenie proti jeho poisťovni sú právami z iných právnych dôvodov, avšak je medzi nimi vzťah akcesority, pretože právo poškodeného na plnenie proti poisťovni škodcu závisí od existencie primárneho zodpovednostného vzťahu medzi poškodeným a škodcom. Ústavný súd je toho názoru, že síce predpokladom na vznik nároku škodcu na plnenie proti poisťovni je vznik zodpovednostného vzťahu medzi škodcom a poškodeným, avšak iba v dôsledku tejto skutočnosti nemožno ešte považovať právo poškodeného na plnenie voči poisťovni škodcu za právo akcesorickej povahy. Aby to tak bolo, muselo by z doslovného znenia právnych predpisov alebo aspoň z ich ústavnokonformného výkladu vyplývať, že osud práva poškodeného na plnenie proti poisťovni škodcu sa odvíja iba od podmienok existencie práva poškodeného na plnenie voči škodcovi na náhradu škody. Ako však správne uviedol aj krajský súd, *„právo poškodeného na plnenie voči poisťovni neplní vo vzťahu k nároku poškodeného na náhradu škody voči škodcovi zabezpečovaciu funkciu tým, že by posilňovalo právne postavenie poškodeného ako veriteľa voči škodcovi ako dlžníkovi pri uspokojovaní jeho nároku na náhradu škody, nastúpením subsidiárneho plnenia poisťovne v prípade, ak škodca svoj záväzok na náhradu škody nesplní“*. Toto právo poškodeného, ktoré je svojou podstatou odlišné od práva poškodeného na náhradu škodu, má samostatný osud i právny základ vzniku. Neobstojí preto ani úvaha sťažovateľa, že iný záver by bol proti zmyslu zákonného poistenia, ktorého prioritnou úlohou je chrániť poškodeného pred nebezpečenstvom vzniku škody spôsobenej škody pri prevádzke motorových vozidiel škodcom. Ani spôsob výkladu a aplikácie dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka a vyhlášky krajským súdom

nepoprel prioritnú úlohu zákonného poistenia spočívajúcu v ochrane poškodeného pred nebezpečenstvom vzniku škody.

2. Názor sťažovateľa, podľa ktorého ním uplatnený nárok v konaní pred okresným súdom sa premlčuje v desaťročnej premlčacej lehote plynúcej od vykonateľnosti rozsudku Okresného súdu Michalovce v pôvodnom konaní, čo má vyplývať z akcesorickej povahy tohto jeho nároku, ktorá mala byť krajským súdom zistená pri ústavne konformnej aplikácii dotknutých zákonných ustanovení, neobstojí z dôvodu, že pri ústavne konformnom výklade dotknutých ustanovení nemožno dospieť k záveru o tom, že sťažovateľom uplatnené právo má hoci aj len pre účely premlčania vo vzťahu k právu sťažovateľa zo zodpovednostného vzťahu akcesorickejšiu povahu. Nie je pritom sporným, že desaťročná premlčacia lehota na premlčanie rozsudkom právoplatne priznaného plnenia sa vzťahuje iba na plnenie, na ktoré bol zaviazaný účastník súdneho konania, pričom žalovaní v konaní pred okresným súdom neboli rozsudkom Okresného súdu Michalovce v pôvodnom konaní zaviazaní na žiadne plnenie sťažovateľovi.

3. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že vznesenie námietky premlčania v konaní žalovanými je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na podporu svojho názoru poukázal jednak na zmysel a účel tohto ustanovenia občianskeho zákonníka ako korektívu, ďalej na rozhovaciou prax ESLP (rozhodnutia ESLP Stagno v. Belgicko a Zehenter v. Rakúsko) a na nutnosť uprednostnenia spravodlivého skončenia sporu pred formálnym zamietnutím žaloby. Podľa názoru ústavného súdu vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do

úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby. Z uvedeného je zrejmé, že krajský súd správne považoval za významné, či v konaní boli preukázané také dôvody a okolnosti prípadu, pre ktoré by mala byť námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi. Pokiaľ krajský súd v situácii, keď takéto osobitné okolnosti prípadu vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania zo strany sťažovateľa preukázané neboli, dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na to, aby výnimočne nepriznal vznesenej námietke premlčania právne účinky v súlade s právom s poukazom na to, že by bolo preukázané zneužitie práva žalovanými pri vznesení tejto námietky, nemohol byť ani jeho postup nesúladný so základnými princípmi občianskeho súdneho konania, a tým ani so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu a právom na spravodlivý proces. Krajský súd sa ďalej posudzujúc okolnosti prípadu zaoberal aj súvislosťou inštitútom premlčania s princípom právnej istoty a ústavne súladne poukázal pre objasnenie dôvodov svojho rozhodnutia aj na podstatu tohto princípu, pričom zdôraznil, že právna úprava premlčania *„vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené plniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní so značným časovým odstupom.“*. Ústavnú konformnosť prístupu krajského súdu k rozhodovaniu vo veci sťažovateľa nespochybňujú ani rozhodnutia ESĽP, na ktoré poukazuje sťažovateľ. Tieto sú vybudované na myšlienke, podľa ktorej je potrebné osobitne chrániť (v občianskom súdnom konaní) osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu samy efektívne brániť svoje práva, a v prípade, ak dôjde ku kolízii požiadavky právnej istoty a práv takejto osoby, je nevyhnutné osobitné charakteristiky takejto osoby zohľadniť [*„ (...) všeobecný záujem na zachovaní právnej istoty nepostačuje pre ospravedlnenie skutočnosti, že osoba s obmedzenou právnou spôsobilosťou bola zbavená svojho obydlija (v exekučnom konaní, pozn.) bez toho, aby bola schopná účinne sa zúčastniť konania a bola ponechaná zároveň bez možnosti obrátiť sa na súd (v krátkej prekluzívnej lehote, pozn.) so žiadosťou o preskúmanie primeranosti takéhoto opatrenia“*]; Zehenter v. Rakúsko, sťažnosť č. 20082/02, rozsudok ESĽP zo 16. júla 2009,

bod 65]. Ako správne uzavrel krajský súd, z obsahu súdneho spisu vo veci sťažovateľa neboli takéto (obdobné) okolnosti preukázané.

V prípade sťažovateľa teda nešlo o prípad, v ktorom by krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti. Krajský súd naopak dôsledne zvažujúc význam zásady právnej istoty v právnom štáte poskytol ochranu žalovaným pred uplatňovaním premlčaného práva sťažovateľom v situácii, keď nárok sťažovateľa bol premlčaný iba v dôsledku pasivity sťažovateľa, ktorá nebola ničím ospravedlnená. Úvahy sťažovateľa o celkovej spoločenskej situácii v čase zmeny právnej úpravy (a ani úvaha o teoretickej hrozbe trestného stíhania sťažovateľa, ak by trval na aplikácii práva v súlade so svojím presvedčením o tom, aký spôsob aplikácie práva zodpovedá jeho ústavnokonformnému výkladu) na tomto závere nič nemôžu zmeniť. V tomto prípade od krajského súdu ani účel zákona, ani história jeho vzniku, ani systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov nevyžadovali odchyliť sa od doslovného znenia aplikovanej právnej normy spôsobom, aký sťažovateľ od krajského súdu žiadal. Krajský súd našiel interpretáciou abstraktných noriem, konkrétne právo rešpektujúc ústavné zásady.

Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, neobstojí sťažnosť sťažovateľa ani v tejto časti.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadrenom v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie považuje ústavný súd za vylúčené, aby rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 2/2010-65 z 26. októbra 2010 mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2011